

Asiantuntijuusartikkeli (AMK)

Fysioterapia

2020

Jutta Vihiniemi

MITTARIARVIOINNIN TUOTTAMINEN OPINNÄYTETYÖNÄ- PROSESSIN VAIHEET JA MAHDOLLISUUDET

– Asiantuntijuusartikkeli osaamisen näyttönä

ASiantuntijuusartikkeli (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Fysioterapia

Syyskuu 2020 | 22 sivua, 13 liitesivua

Jutta Vihiniemi

MITTARIARVIOINNIN TUOTTAMINEN OPINNÄYTETYÖNÄ- PROSESSIN VAIHEET JA MAHDOLLISUUDET

- Asiantuntijuusartikkeli osaamisen näyttönä

Vuonna 2018 fysioterapeuttiopiskelijat Vilma Ekholm ja Hanna-Mari Boelius Turun ammattikorkeakoulusta tekivät opinnäytetyönään mittariarvioinnin Activities-specific Balance Confidence scale (ABC)- asteikosta. Toimeksiantajana oli Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä TOIMIA- verkoston kanssa. Tarkoituksena oli tuottaa soveltuvuusarvio ABC- asteikon soveltuvuudesta terveiden ikään-tyneiden koetun tasapainon varmuuden mittaamiseen. Lisäksi opinnäytetyön taustalla vaikutti ajatus siitä, miten mittariarviointi on mahdollista toteuttaa ammattikorkeakoulutasoisena opinnäytetyönä ja kuinka opinnäytetyön ohjausprosessi etenisi ammattikorkeakoulun ja TOIMIAN välillä. Tämä ajatus toimi punaisena lankana asiantuntijuusartikkelisani.

Asiantuntijuusartikkelissani paneudun mittariarvioinnin tuottaneeseen opinnäytetyön teko-
prosessiin ja sen siihen sidoksissa olleeseen ohjaukseen. Tavoitteena on myös tuoda esille eri tahojen toimintaa prosessin aikana. Artikkelia tavoitellaan julkaistavaksi Fysioterapia- lehteen loppuvuodesta 2020 tai alkuvuodesta 2021.

ASIASANAT:

Artikkeli, asiantuntijuusartikkeli, osaamisen näyttö, mittariarviointi, opinnäytetyö

EXPERTISE ARTICLE IN UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Physiotherapy

May 2020

Jutta Vihiniemi

PRODUCING METER EVALUATION AS A THESIS- PROCESS STEPS AND OPPORTUNITIES

- expertise article as evidence of expertise

In 2018, physiotherapy students Vilma Ekholm and Hanna-Mari Boelius from Turku University of Applied Sciences carried out a thesis of evaluation of the Activities-specific Balance Confidence scale (ABC). The client was the Department of Health and Welfare and the thesis was carried out in co-operation with the TOIMIA- network. The aim was to produce a fit assessment of the suitability of the ABC scale to measure to certainty of perceived balance in healthy elderly people. In addition, the thesis was based on the idea of it is possible to implement meter evaluation as a university- level thesis and how the thesis supervision process would proceed between the university of applied sciences and TOIMIA. This idea served as a red thread in my expertise article.

In my expertise article, I will focus on the thesis process that produced the meter evaluation and the guidance related to it. The aim is also to highlight the activities of different parties during the the process. The article is scheduled in the Journal of Physiotherapy in spring 2020.

KEYWORDS:

Article, expertise article, meter evaluation, thesis

SISÄLTÖ

JOHDANTO	5
1 PROSESSIN JA OHJAUSMALLIN ESITTELY	7
1.1 Opinnäytetyön kirjoittajien näkökulma: Vilma Ekholm ja Hanna-Mari Boelius, Turun ammattikorkeakoulu (TURUN AMK)	7
1.2 Tilaajan näkökulma: Heli Valkeinen, Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL)	11
1.3 Ohjaavan opettajan näkökulma: Esa Bärlund, Turun ammattikorkeakoulu (TURUN AMK)	12
2 ARTIKKELI	15
3 POHDINTA JA YHTEENVETO	21
LÄHTEET	22

LIITTEET

- Liite 1. Haastattelu: Vilma Ekholm ja Hanna-Mari Boelius, Turun AMK
Liite 2. Haastattelu: Heli Valkeinen, THL.
Liite 3. Haastattelu: Esa Bärlund, Turun AMK

JOHDANTO

Toimintakyvyn arviointi on tärkeä osa sosiaali- ja terveysalalla työskentelevien ammattilaisten työtä. He arvioivat tarkasti erilaisten menetelmien avulla asiakkaidensa toimintakykyä. Toimintakyvyn arvioinnissa otetaan asiakkaan kohdalla huomioon mittaus- ja arviointitulokset eri mittareista, mutta kokonaiskuva lopulta muodostuu asiakkaan oman, hänen läheisensä ja ammattilaisen arviosta (THL, 2020). Saatujen tulosten perusteella tehdään päätöksiä erilaisista etuuksista, suunnitellaan toimenpiteitä ja arvioidaan toimenpiteiden vaikutuksia.

Suomessa toimii TOIMIA- tietokanta, josta ammattilainen löytää helposti tietoa toimintakyvyn arvioimiseen ja mittaamiseen. Siellä julkaistaan Toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin kansallisen asiantuntijaverkoston (TOIMIA) valmistelemaa suosituksia ja arviointeja suosituksiin liittyvistä mittareista (<https://www.terveysportti.fi/dtk/tmi/koti>).

Tietokannassa julkaistaan toimintakykymittareiden perustietoja ja arvioita niiden pätevydestä ja esimerkiksi käyttökelpoisuudesta. TOIMIA- tietokanta auttaa myös toimintakykymittarin valinnassa. TOIMIAN asiantuntijaryhmät ovat tutkimustietoon perustuen arvioineet ja luokitelleet mittarit viiteen luokkaan;

Taulukko 1. Mittariluokitukset ja niiden selitteet		
Väri-luokka	Soveltuvuus	Selite
vihreä	Soveltuu, riittävästi tutkittua	Mittarin validiteetista ja reliabiliteetista on saatavilla riittävästi tutkittua tietoa arvioidussa käyttötarkoituksessa. Psykometrisen arvion perusteella mittarilla saadaan päteviä ja toistettavia tuloksia ja se soveltuu hyvin arvioituun käyttötarkoitukseen.
keltainen	Soveltuu varauksella, jonkin verran tutkittua	Mittarin validiteetista ja reliabiliteetista saatavilla oleva tutkimustieto ei ole yhdenmukaista tai tutkittua tietoa tarvitaan lisää kyseiseen käyttötarkoitukseen. Psykometrisen arvion perusteella mittari soveltuu varauksella arvioituun käyttötarkoitukseen.

Taulukko 1. Mittariluokitukset ja niiden selitteet

Väri-luokka	Soveltuvuus	Selite
sininen	Saattaa sovel- tutkittua tija- tietoa	Mittarin validiteetista ja reliabiliteetista ei ole tutkittua tietoa. Asiantuntija-arvion tai käyttökokemusten mukaan mittari saattaa soveltua kyseiseen käyttötarkoitukseen.
punainen	Ei sovellu käyt- töön	Ei sovellu käyttöön Mittari ei sovellu arvioituun käyttötarkoitukseen psykometrisen arvioinnin perusteella.
harmaa	Ei arvioitu	Mittarin perustiedot on saatavilla, mutta psykometristä tai asiantuntija-arviointia ei ole tehty. Mittaria ei suositella käytettäväksi ennen psykometristen tietojen tarkastelua.

Kuva: <https://www.terveysportti.fi/dtk/tmi/koti>

Suomen lainsäädännössä edellytetään toimintakyvyn arviointia palveluiden tai etuuksien saamiseksi. Toimintakykytiedon merkitys asiakkaan hoidon arvioinnissa ja seurannassa on nostettu esiin muun muassa seuraavissa laeissa ja asetuksissa; työterveyshuoltolaki, terveydenhuoltolaki, laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista, laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta, laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta, sekä sosiaalihuoltolaki (<https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/toimintakyvyn-arviointi/lainsaadanto-edellyttaa-laadukasta-arviointia>).

Oma asiantuntijuusartikkelini käsittelee mittariarvioinnin tekoa opinnäytetyönä ja sen prosessia yhteistyössä TOIMIAN ja Turun ammattikorkeakoulun kanssa. Miten kolme prosessiin osallistunutta tahoaa onnistuivat tässä pilotointityössä ja mitä olisi hyvä ottaa huomioon, jos ja kun myöhemmin mittariarviointeja toteutetaan ammattikorkeakoulutalvveluissa töinä?

1 PROSESSIN JA OHJAUSMALLIN ESITTELY

Vuonna 2018 fysioterapeuttiopiskelijat Vilma Ekholm ja Hanna-Mari Boelius Turun ammattikorkeakoulusta tekivät opinnäytetyönään mittariarvioinnin Activities-specific Balance Confidence Scale (ABC)- asteikosta. Toimeksiantajana oli Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä TOIMIA- verkoston kanssa. Tarkoituksena oli tuottaa soveltuvuusarvio ABC- asteikon soveltuvuudesta terveiden ikäänntyneiden koetun tasapainon varmuuden mittaamiseen. Kyseinen opinnäytetyö löytyy täältä: <https://www.theseus.fi/handle/10024/148292>.

Oman asiantuntijuusartikkelini kautta paneudun nyt malliin, jossa ammattikorkeakouluopiskelijat tuottavat soveltuvuusarvion TOIMIA- verkostolle ja onko sitä mahdollista toteuttaa myös tulevaisuudessa. Lähdin liikkeelle haastattelemalla opinnäytetyön tekijät Skype- puhelulla tammikuussa 2020. Äänitin puhelun, jonka koostin myös kirjalliseen muotoon. Haastattelu löytyy kokonaisuudessaan Liitteestä 1. Samaten haastattelin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen Heli Valkeisen. Haastattelukysymykset toimitin hänelle helmikuussa 2020 sähköpostitse. Haastattelukysymykset vastauksineen löytyy Liitteestä 2. Soveltuvuusarvio toteutettiin kirjallisuuskatsauksena. Alkuperäinen haku tuotti 325 viitettä, jotka sisälsivät 30 katsausta ja 295 alkuperäiskatsausta. Lopulliseen soveltuvuusarvioon hyväksyttiin kolme katsausta ja 12 tutkimusta. Näiden perusteella tuotettiin soveltuvuusarvio ja suositus ABC- asteikon käytöstä terveillä ikäänntyneillä.

1.1 Opinnäytetyön kirjoittajien näkökulma: Vilma Ekholm ja Hanna-Mari Boelius, Turun ammattikorkeakoulu (TURUN AMK)

Ekholm ja Boelius lähtivät suunnittelemaan opinnäytetyötään ollessaan ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoita. Haastattelumme alussa he toteavat kuin yhdestä suusta, että kirjallisuuskatsauksen teko oli heille tuttua ja ohjaava Esa Bärlund oli työskentelytavan valinnassa vahvasti mukana.

”Kirjallisuuskatsaus on myös sen puolesta hyvä, että pelkästään yksi ammattikorkeakoulutasoinen tutkimus ei mielestämme pystyisi tuottamaan riittävästi tietoa mittariarvion tekemiseen. Pitäisi tehdä tiedonhakua varsinkin siitä, että onko tällaisia tutkimuksia tehty ennen. Tämä auttaisi paljon ennen tutkimuksen aloittamista”, Ekholm ja Boelius toteavat. Prosessi koki alussa merkittävän suunnanmuutoksen, kun soveltuvuusarvion tekijöille

ilmoitettiin, että TOIMIA tekisi heille tutkimushaun. Alussa kirjoittajat lähtivät itsenäisesti hakemaan tutkimuksia ja miettimään sanahakuja, sekä tietokantoja. ”Kaikki lopulta sitten kääntyikin tiedonhaun kannalta parempaan, kun sähköpostiin ilmestyi TOIMIALTA valmiiksi haetut tutkimukset. Se kieltämättä helpotti työmäärää valtavasti”, kirjoittajat toteavat.

Prosessi oli kaikkien kannalta ensimmäinen laatuaan, niin sanottu pilotointi. Kirjoittajat myös toteavat, että alun tutkimusten haku ja muu liittyivät pilotointiin vahvasti ja jokainen tekijä haki prosessissa omaa rooliaan; alussa hieman hakemista, mutta loppua kohden roolitukset työn etenemisen suhteen paranivat huomattavasti. Ekholmia ja Boeliusta haastatellessa ilmenee, että he olivat ylpeitä työnsä lopputulemasta ja siitä, miten saivat sen hoidettua maaliin. ”Vaikka pilotointi kulki työn tekemisessä vahvasti mukana, tuntui että myös ohjaava opettaja että toimeksiantaja löysivät myös hyvät työskentelytavat juuri tähän prosessiin”, he vielä kerran toteavat.

Kysyttäessä kirjoittajien mielipidettä toteuttaa tällaista prosessia ammattikorkeakoulutasoisena työnä, toteavat he seuraavaa: ”Emme välttämättä suosittelisi tekemään ainaakaan laajempaa tutkimuksena tai työskentelyprosessina. Teimme lopulta ehdotuksen ammattikorkeakoululle, että tiedonhaku tehtäisiin myös ammattikorkeakoulun sisällä. Siitä saisi vielä ainakin yhden erillisen aiheen opinnäytetyölle. Tietenkin se myös vaatisi enemmän ja erillistä perehtyneisyyttä tiedonhakumenetelmiin”.

”Työn ollessa ammattikorkeakoulutasoinen, volyyymia tekemiselle on mahdollisuutta saada myös lisää”, Boelius toteaa. ”Opinnäytetöitä tehdään määrällisesti enemmän suhteessa siihen mitä joku haluaisi yliopistotasolla tehdä esimerkiksi graduaan määrällisellä mittarilla”. Ekholmin ja Boeliuksen työssä oli käytössä vain yksi mittari ja yksi kohde-ryhmä, eli terveet ikääntyneet. Heidän mielestään tämänkaltaisia arviointeja pitäisi tehdä paljon, jotta TOIMIAAN syntyisi tarpeeksi kattava kokonaisuus ammattilaisten käyttöön. Tällä he taas viittaavat esimerkiksi MS- potilaisiin ja heihin käytettäviä mittareita, joita TOIMIASTA myös löytyy paljon.

Kirjoittajat pohtivat haastattelun aikana, että ammattikorkeakoulutasoinen työ on myös hyvä vaihtoehto tällaiselle arvioinnille. ”Se on fysioterapeuttien tehtävä ja vastuu tuottaa materiaalia ja arvioida esimerkiksi työvälineitä omille asiakkaillemme. Ei ole olemassa toista ammattiryhmää, joka juuri näitä arviointeja tekisi. Mielestämme tässä kohtaa on erittäin tärkeää nostaa esiin, että ei vain tehtäisi jälleen opinnäytetyönä yhtä

taukojumppaa jollekin yritykselle, vaan oikeasti lähdettäisiin kehittämään meidänkin alaamme eteenpäin kehittämällä eri tutkimusmenetelmiä ja tätä kautta saada alaamme eteenpäin”.

Haastattelun sujua luontevasti eteenpäin ja keskustelun lomassa huomaa, että Boelius ja Ekholm ovat todella olleet motivoituneita prosessin teon aikana. ”Koimme, että kun TOIMIALTA tuli tutkimukset, siinä vaiheessa työ jotenkin lähti erityisen hyvin rullaamaan. Kirjoitimme yhtenä kesänäkin todella paljon ja annoimme virran niin sanotusti viedä mennessään. Yhtenä näkökulmana voisimme myös mainita, että saimme tutkimuksista myös melkein heti irti myös sen, että mikä on hyvä tutkimus ja mikä ei todellakaan ole”, he kertovat.

Prosessi alkoi kirjoittajien osalta kevättalvella 2017, jolloin ohjaava opettaja esitteli aiheen heille. Varsinaiseen tekemiseen he pääsivät kiinni seuraavana kesänä ja prosessi tuli päätökseensä keväällä 2018. ”Ensimmäinen kesä tosiaan meni tutkimuksia lukiessa ja kirjoittamisen makuun päästessä. Prosessi karkeasti arvioituna kesti noin 1,5 vuotta”.

Nykypäivänä Boelius ja Ekholm kokevat, että tehty arviointi ja prosessi on kantanut myös hedelmää. ”Tietynlaista kriittisyyttä kantaa tietysti aina mukanaan. Yksi niin sanottu laiha tutkimus ei kerro aina absoluuttista totuutta asiasta, jota tutkimuksessa on tutkittu. Ehkä voisi myös sanoa, että emme mieti opinnäytetyömme tulosta, vaan sen prosessia mukana työelämässä tällä hetkellä. Tunnettu ABC- asteikon tuki paremmin kuin joku muu, mutta ehkä isoimpana oppina kantaa mukanaan sitä tosi asiaa, että mikään ei ole absoluuttista; varsinkin sen jälkeen, kun on oikein uppoutunut tutkimusmaailmaan”, he toteavat.

Prosessin ollessa loppumetreillä, kirjoittajat veivät työnsä TOIMIAN asiantuntijuryhmälle. Siellä heidän tutkimustuloksensa arvioitiin vihreällä liikennevalolla, eli kliiniseen työhön varsin mallikkaasti sopivaksi. ”Itse tutkimusvaihe sai kuitenkin TOIMIAN kriteeristöön nojaten keltaisen liikennevalon. Tähän nojaten sitten huomasimme ja myös päätelimme, että käytännön elämässä asiat mitataan eri mittareilla mitä sitten ne saattavat olla kirjattuna paperille tai tutkimuksiin”.

ABC- asteikosta löytyi TOIMIASTA hyvin vähän tuotettuja mittariarvioiteja ennen Boeliuksen ja Ekholmin arviointia. ”Mielestämme ABC- asteikolle kuitenkin oli annettu aikaisemmin jo vihreä liikennevalo. TOIMIASTA ei tällä hetkellä löydy enää aikaisempaa mittariarviointia asteikon suhteen. Pääsimme kuitenkin tutustumaan siihen ennen oman arviointimme aloittamista ja totesimme sen melko laihaksi. TOIMIASSA oli silloin paljon

artikkeleita, joita ei juurikaan voinut mieltää tutkimuksiksi; ennemminkin näkökulmiksi”, he toteavat. ”Usean mittarin osalta tuntuu, että työnsarkaa kyllä löytyy TOIMIAN päässä. Paras tilanne olisikin, kun ne kaikki olisivat yhtä laadukkaita ja luotettavia kuin meidän tekemämme työ ABC- asteikon osalta. Koemme, että erityisen mahtavaa oli, että TOIMIA sai työmme jälkeen täysin läpi pohditun ja mietityn tutkimuspohjan mittarilleen”.

Kritiikkiäkin nousi ilmoille haastattelun lomassa. ”Jos jotain pitäisi mainita, niin ehkä me pidimme työn tekijöinä suuressa ja tärkeässä roolissa psykometriikkalomakkeita. TOIMIA sitten taas halusi ne työn loppumetreillä poistaa kokonaan työstämme. Lomakkeiden täyttäminen oli suuri töistä ja niiden tietojen poistaminen tuntui ikävältä, koska olivat mielestämme todella merkityksellisiä. Jatkossa muiden opinnäytetyöntekijöiden olisi erityisen tärkeää nähdä kaikki mitä on mittariarviointeihin liittyen aikaisemmin tehty. Tällöin työ etenisi paljon luontevammin, kun ei enää tarvitsisi keksiä pyörää uudestaan”, he toteavat.

Mittariarvioinnin Boelius ja Ekholm kokevat tärkeäksi sen vuoksi, että fysioterapeuteilla olisi uskottava ja tieteellinen pohja kaikelle mitä tekevät ja miten toimitaan. Huomion arvoista olisi tiedostaa, että on olemassa verkosto mittariarvioinneille, jota ei kuitenkaan valitettavasti pystytä päivittämään hirveän nopealla aikataululla. Tältä osin siis työmaata löytyy. ”Erityisen tärkeänä pidämme oman alan kehittämistä ja että jatkossakin itselle ja kollegoille löytyisi päivitettyä tietoa ja mittareita päivittäiseen työhön”.

Suomessa fysioterapeutin työ on erittäin käytännönläheinen ammatti. Boeliuksen ja Ekholmin mielestä tutkimusta ja kehittämistyötä tulisi tehdä myös ammattikorkeakouluopiskelijoiden toimesta enemmän. ”Toivoisimme, että muodostuisi kuva siitä, miten fysioterapeutti on myös itse vastuussa siitä, miten ala kehittyy. Meidän ammattilaisten tulisi jättää sellainen ajattelumalli pois, että mittariarviointeja vaan tuotetaan meille jostain ulkopuolelta työvälineiksi. Fysioterapiaa pitäisi tuottaa ja kehittää itse alan sisällä, eikä ajatella tiedon ja tutkimuksen tulevan esimerkiksi lääketieteen sivutuotteena”.

Boelius ja Ekholm saivat tietää asiantuntijuusartikkelin kirjoittamismallista vasta opinnäytetyönsä teon loppupuolella. ”Saimme siitä toki tiedon, mutta emme vielä silloin ajatelleet asiaa sen suuremmin. Nyt kuitenkin haluaisimme suuresti korostaa sitä, että artikkelista nousisi seuraaville mittariarvioinnin tekijöille eräänlainen mallinnos siitä, miten meillä prosessi sujui. Näin siihen olisi helpompi syventyä ja lähteä etenemään”, he kertovat.

Kirjoittajat haluavat vielä korostaa heidän prosessissaan olleen vahvasti kolme tekijää; he kirjoittajina, työn tilaaja TOIMIALTA, sekä ohjaava opettaja. Lisäksi he korostavat erityisesti kolmen tekijän yhteistyötä ja sen sujuvuuden kehittämistä vielä paremmaksi heidänkin pilottiprosessinsa jälkeen.

1.2 Tilaajan näkökulma: Heli Valkeinen, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

Erikoistutkija ja TOIMIA- verkoston koordinaattori Heli Valkeinen oli kyseisen opinnäytetyön tilaaja ja vastasi prosessin etenemisestä heidän päässään. Haastattelukysymykset toimitettiin hänelle sähköpostitse, koska koettiin yhteisen puheluaajan järjestämisen olevan hankalaa Suomessa vallinneen Korona- kriisin vuoksi. Vastaukset saatiin nopealla aikataululla ja niistä koottiin tilaajan näkökulma.

TOIMIAN näkökulmasta työn prosessi ei ollut aivan sujuvaa. Kokemukseksi jäi, että heille jätettiin paljon kommentointi- ja opastusvastuuta. TOIMIALLA ajatellaan, että psykometriikan arviointi on haastavaa, vaikka tietysti soveltuvuusarvio pystytään toteuttamaan ammattikorkeakoulutasoisena työnä. Kaikille opiskelijoille tämänkaltainen opinnäytetyö ei varmasti sovellu ja siksi opiskelijan täytyykin olla tutkimusorientoitunut ja erittäin sitoutunut tämänkaltaiseen työskentelymalliin.

”Työn alussa tulee tarkasti miettiä aikataulutus ja erityisesti paljonko aikaa on käytettävissä”, Valkeinen toteaa. ”Eri mittareista on tehty tutkimuksia vaihtelevasti ja joistakin voi olla runsaasti materiaalia, joka pitää ehtiä käymään läpi. Lisäksi tulee huomioida TOIMIAN asiantuntijaryhmien kokousaikataulut”. Kysyttäessä ohjaavan opettajan kanssa yhteistyön sujuvuudesta Valkeinen toteaa: ”Se sujui kohtuullisen hyvin. Mielestämme ohjaavan opettajan tulee tuntea TOIMIAN arviointiprosessi hyvin ja varmasti siihenkin tutustuu vielä paremmin, kun itse tekee yhden tai kaksi arviointia. Lisäksi opettajan tulee osata arvioida opiskelijan kyvyt tehdä TOIMIA- mittariarvioinnin kaltaista vaativaa opinnäytetyötä. Ohjaava opettaja on vastuussa kaikesta siitä, mitä opinnäytetyön tekemiseen liittyy. Näitä ovat esimerkiksi tutkimusten valinta – ja lukemistekniikka. TOIMIAN asiantuntijat ja toimitus taas vuorostaan voivat antaa tukea TOIMIA- arviointiprosessin osalta”. TOIMIAN mittariarviointeja tarvitaan jatkuvasti lisää. Kehittämissuhteita kysyttäessä Valkeinen toteaa, että prosessista pitäisi saada sujuvaa. Hän pitää myös erityisen tärkeänä ohjaavan opettajan roolia ja tämän ohjausta opiskelijoille arvioinnin ja kirjoittamiseen suhteen. ”Jos vuosittain valmistuisi vaikkapa muutama arviointi, auttaisi se kansallista verkostoa hienolla tavalla”, hän toteaa.

Mittariarviointien teko väestön toimintakyvyn arvioinnin näkökulmasta on tärkeää. ”Toimintakykyä mitataan ja arvioidaan jatkuvasti ja monien ammattilaisten toimesta. Useat päätökset palveluista ja etuuksista nojaavat ainakin osittain tietoon asiakkaan toimintakyvyn tasosta. Toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin käytännöt ovat kuitenkin vaihtelevia eikä yhteisiä käytäntöjä juurikaan ole olemassa. Sen vuoksi asiakkaat voivat olla hyvin eriarvoisessa asemassa, kun päätöksiä tehdään erilaisilla mittareilla ja erilaisilla käytännöillä”, Valkeinen kirjoittaa.

Valkeinen toteaa myös, että tarvittaisiin yhteisiä sovittuja käytäntöjä ja ohjeita. Niihin kuuluu myös hyvät ja pätevät mittarit, joita kaikkien tulisi käyttää sovitulla tavalla. Tällöin toimintakyvyn arviointi olisi eri puolilla maata ja eri toimijoiden tekemänä samanlaista, pohjautuisi samoihin mittareihin ja tulokset olisivat vertailukelpoisia. Näin myös asiakkaiden yhdenvertaisuus paranisi. Lisäksi pystyttäisiin hyödyntämään eri yksiköiden vertailussa ja toimintojen kehittämisessä.

TOIMIAN arviointiprosessi pohjautuu Cosmin ryhmän ohjeisiin. Niistä voi lukea lisää täältä: <https://www.cosmin.nl>. Ne ovat Valkeisen mukaan kehittyneet viime vuosina yhä tarkempaan suuntaan. ”TOIMIA- verkostossa ei ole otettu kaikkia uudistuksia käyttöön. Mikäli halutaan luotettavia arviointeja, tietojen on pohjauduttava tieteellisiin tutkimustuloksiin. Mittariarviointien tekeminen on siis vahvasti tutkimustyötä”, Valkeinen lisää vielä haastattelun päätteeksi.

1.3 Ohjaavan opettajan näkökulma: Esa Bärlund, Turun ammattikorkeakoulu (TURUN AMK)

Opinnäytetyön ohjaavana opettajana toimi Turun ammattikorkeakoulusta lehtori Esa Bärlund. Hän toimi myös asiantuntijuusartikkelini ohjaavana opettajana. Kysymykset toimitettiin hänelle sähköpostitse. Haastattelu kokonaisuudessaan löytyy Liitteestä 3.

Bärlund näkee, että prosessi sujui kokonaisuudessaan oikein mallikkaasti, vaikka kyseessä olikin ensimmäistä kertaa toteutettu prosessi. ”Opiskelijat työskentelivät kärsivällisesti ja motivoituneesti. TOIMIAN ohjausryhmän kanssa pyrimme myös keskustelemaan ohjausprosessista ja kehittämään sitä opinnäytetyön teon aikana”, hän kertoo haastattelun alussa. Bärlund koki, että hänelle tärkeää oli päästä ohjaamaan fysioterapeutin perustutkinnon opinnäytetyönä tehtävä mittariarvio ja samalla kokeilla ja kehittää

ohjausmallia heille, jotka jatkossa haluavat tehdä mittariarvion opinnäytetyönään. Tärkeää oli päästä näkemään, miten prosessi onnistuu ja mitä se vaatii kaikilta osapuolilta.

Ohjaavana opettajana Bärlund arvioi työn laadultaan hyväksi, samoin varsinaisen mittariarvion. Ohjausprosessi kehitettiin täysin alusta perinteisen ammattikorkeakoulun opinnäytetyöohjausmallin rinnalle, joten siinä vaiheessa se oli riittävä. ”Tunnistimme ohjauksessa kohtia opinnäytetyön edetessä, joita tulisi muuttaa ja kehittää. Näin sitten myös toimimme. Tältä osin se mielestäni palveli tarkoitustaan”, Bärlund sanoo.

Opinnäytetyön valmistuttua Bärlund mietti paljon onnistuisiko mittariarviointien teko niin sanotusti rutiinisti opinnäytetöinä. Hän tuli lopputulokseen, että se on mahdollista, mutta ei jokaisen opiskelijan kohdalla. Opiskeluvalmius, motivaatio ja tavoitteellisen kirjoittamisen aikaisempi taso tulisi olla keskitasoa korkeammalla. ”Ekholmin ja Boeliuksen kohdalla opiskeluvalmius opinnäytetyön tekemistä kohtaan oli korkealla jo fysioterapia opintojen alkupuolella. Toisella oli tehtynä jo aikaisempi ammattikorkeakoulutasoinen opinnäytetyö ja toinen taas viimeisteli aineopintojaan tilastotieteissä. Näen myös, että ohjaavan opettajan tulee myös olla orientoitunut aiheeseen- jopa innostunut!”

Bärlundin oma kiinnostus aiheeseen alkoi jo vuonna 2013 hänen osallistuessaan TOIMIAN järjestämiin mittariarviointikoulutuksiin. Hän kävi myös keskusteluja kollegoidensa Jaana Paltamaan, Jyväskylän ammattikorkeakoulusta, ja Heli Valkeisen, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselta, kanssa. Bärlund päätyi pohtimaan miten TOIMIAN ulkopuoliset tahot voisivat edesauttaa mittariarviointien tekoa ja millä tavoin hän fysioterapian opettajana ja asiantuntijana voisi olla mukana prosessissa.

”Yhteistyö TOIMIAN kanssa sujui niin hyvin kuin se on mahdollista kahdessa kiireisessä ja työntäyteisessä organisaatiossa. Sovimme opinnäytetyön etenemisen myötä ajallisista ja sisällöllisistä tarkastuspisteistä, jotka helpottivat sen ohjaamista. Itse en kokenut esteitä, saati hidasteita, yhteistyössämme. Kommunikointimme oli selkeää”, Bärlund kertoo kysyttäessä yhteistyön sujuvuudesta tilaajan kanssa. Kehittämiskohdan Bärlund näkee pääsääntöisesti olevan kyseisen prosessin ohjausmallissa ja sen hiomisessa. ”Kaikki lähtee siitä, että kaikki kolme osallistuvaa tahoa ovat motivoituneita viemään prosessia läpi loppuun saakka. Mittariarvioinnin ohjeistus, käsitteet ja termit on kuvattuna suomeksi TOIMIAN sivuilla selkeästi. Ne auttoivat ja auttavat eteenpäin”, hän kertoo.

Ohjaavana opettajana Bärlund näkee tärkeänä osata tunnistaa sellaiset opiskelijat ja heidän osaamisensa taso, jotka ovat valmiita tämän kaltaisen opinnäytetyön kirjoittamiseen. Toiseksi hän näkee tärkeänä tunnistaa opiskelijan motivaatio. ”Jos jompikumpi näistä tekijöistä puuttuu tai on vajaa, tulee opinnäytetyön ohjauksesta raskas prosessi. Kolmantena tärkeänä tekijänä näen myös opiskelijan itse ohjautuvuuden tämän hetkessä tilanteessa, kun ohjaavan opettajan ohjausresursseja on vähennetty.”

Kysyttäessä mittariarviointien tärkeydestä väestön toimintakyvyn arvioinnin näkökulmasta, näkee Bärlund sen hyvin merkityksellisenä. ”Meidän oletetaan terveydenhuollossa, kuntoutuksessa ja fysioterapiassa hyödyntävän resurssimme mahdollisimman hyvin ja toteuttavan tuloksellista toimintaa laadukkain menetelmin. Siihen tarvitsemme tutkittua ja näyttöön pohjautuvaa tietoa käyttämistämme menetelmistä ja arviointimenetelmistä. Muutoksen suuruuden ja suunnan arviointi ovat olennaisia asioita ja ne pitäisikin tehdä suunnitellusti ja laadukkaasti”.

Bärlund korostaa, että mittariarvioinnin tekeminen on mahdollista ammattikorkeakoulun opinnäytetyönä. Se ei kuitenkaan sovellu aiheeksi kaikille. Se voi olla perustutkinnon tai ylempien tutkintojen opiskelijoiden opinnäytetyön aihe. Prosessi on työläs, mutta palkitseva prosessi kaikille siihen osallistuville tahoille. ”Olethan aina ensimmäiseksi yhteydessä TOIMIAan, jotta kysyntä ja tarjonta saadaan kohtaamaan mittariarviointien teon suhteen. Heidän kanssaan pääset keskustelemaan mittariarvioinnin tekemisestä ja aiheesta laajemmin.”

2 ARTIKKELI

Kirjoittajat:

- Jutta Vihiniemi, Fysioterapia-opiskelija Turun ammattikorkeakoulu. jutta.vihiniemi@edu.turkuamk.fi
- Esa Bärlund, lehtori. Turun ammattikorkeakoulu. esa.barlund@turkuamk.fi
- Vilma Ekholm, fysioterapeutti. vilmaekholm@gmail.com
- Hanna-Mari Boelius, fysioterapeutti. hannamari.nurmi@gmail.com
- Heli Valkeinen, erikoistutkija, TtT. TOIMIA- verkoston koordinaattori. heli.valkeinen@thl.fi

Mittariarvioinnin tuottaminen TOIMIA- verkostolle opinnäytetyönä- prosessikuvaus ja opinnäytetyön ohjaus

Toimintakyky tarkoittaa ihmisen fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia edellytyksiä selviytyä hänelle itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista siinä ympäristössä, jossa hän elää (1). Se on moniulotteinen käsite, jota voidaan jäsentää monella eri tavalla. Usein kuitenkin käytetään toimintakyvyn jakamista seuraaviin osa-alueisiin; fyysinen-, psyykinen-, kognitiivinen- ja sosiaalinen toimintakyky (1). Lisäksi näitä osa-alueita tukee niiden ympäristö, joka auttaa ihmistä voimaan kokonaisuudessaan hyvin, löytämään paikkansa yhteiskunnassa, jaksamaan työelämässä sekä selviytymään arjessa itsenäisesti.

Suomi ikääntyy nopeasti. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan yli 65- vuotiaiden suomalaisten määrä nousee nykyisestä 21 prosentista 29 prosenttiin vuoteen 2060 mennessä (2). Kun asiaa mietitään kansanterveydellisestä näkökulmasta, kysymys kuuluukin miten fysioterapian ammattilaiset voivat tukea ja edistää ikääntyneiden toimintakykyä tulevina vuosikymmeninä. Näyttöön pohjautuvat hoitosuositukset ja yhtenäiset arviointikäytännöt ovat laadukkaan ja tehokkaan toiminnan kulmakiviä. Molemmat, vuonna 2007 perustettu TOIMIA-verkosto sekä vuonna 2011 julkaistu TOIMIA-tietokanta, keskittyvät toimintakyvyn arviointi- ja mittauskäytänteisiin, julkaisemalla ja ylläpitämällä niihin liittyviä suosituksia ja mittariarviointeja (4).

Väestön ikääntyessä toimintakyvyn kehityksen seuraaminen on entistä tärkeämpää. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos THL tutkii ja seuraa väestön toimintakykyä aktiivisesti. Tutkimustulokset auttavat arvioimaan palvelun tarvetta ja suuntaamaan voimavaroja oikein. Niiden avulla pystytään myös kehittämään toimenpiteitä, joilla pyritään ehkäisemään koko väestön tai tiettyjen riskiryhmien toimintakyvyn heikkenemistä (3).

Toimintakykyä arvioidaan sosiaali- ja terveysalan ja työvoimahallinnossa työskentelevien ammattilaisten toimesta (4). Heidän työtehtäviinsä kuuluu arvioida asiakkaidensa toimintakykyä erilaisten menetelmien avulla. TOIMIA on toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin kansainvälinen asiantuntijaverkosto. TOIMIA- verkoston asiantuntijaryhmien laatimat mittaamisen ja arvioinnin suositukset ja mittariarviot julkaistaan TOIMIA- tietokannassa, jota ylläpitää Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Kyseisessä asiantuntijaverkostossa on mukana noin 100 toimintakyvyn asiantuntijaa eri aloilta ja noin 40:stä eri organisaatiosta. Tietokannassa julkaistaan asiantuntijaryhmien laatimia suosituksia toimintakyvyn mittaamisesta sekä suosituksiin liittyvien toimintakykymittareiden arviointiteja. Asiantuntijaryhmät myös päivittävät sisältöä. Toimintakykymittauksia tehdään ja niiden tuloksia arvioidaan useiden eri ammattilaisten toimesta sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä työvoima- ja koulutuspalveluissa. Lisäksi ne kuuluvat olennaisena osana väestön terveystutkimuksiin ja terveyspolitiikkaan. Käytännössä mittauksia suoritetaan ja tietoa kerätään esimerkiksi haastatteluin, kyselyin, havainnoiden tai erilaisilla laitteilla. Valittujen mittausmenetelmien toivotaan olevan nopeita toteuttaa, helppokäyttöisiä ja luotettavia. Valittujen mittaus- ja arviointimenetelmien yleinen käytön ja erityisesti saatujen tulosten luotettavuus on tärkeää (5).

Vuonna 2018 fysioterapeuttipiskelijät Vilma Ekholm ja Hanna-Mari Boelius Turun ammattikorkeakoulusta tekivät opinnäytetyönään mittariarvioinnin Activities-specific Balance Confidence scale (ABC)- asteikosta. Toimeksiantajana oli Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä TOIMIA- verkoston kanssa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli arvioida ABC- asteikon soveltuvuus terveiden ikääntyneiden koetun tasapainon varmuuden mittaamiseen. Lisäksi opinnäytetyön taustalla vaikutti ajatus siitä, miten mittariarviointi on mahdollista toteuttaa ammattikorkeakoulutasoisena opinnäytetyönä ja kuinka opinnäytetyön ohjausprosessi etenisi ammattikorkeakoulun ja TOIMIAN välillä. Tässä artikkelissa paneudutaan mittariarvioinnin tuottaneen opinnäytetyön tekoprosessiin ja siihen sidoksissa olleeseen ohjaukseen. Tavoitteena on myös tuoda esille eri tahojen toimintaa prosessin aikana (8).

ABC- asteikko: toiminnallisen tasapainon varmuus

Asteikko on alun perin kehitetty mittaamaan itsearvioidun tasapainon hallinnan heikkenemistä hyväkuntoisilla yli 65- vuotiailla henkilöillä (6). Kysymykset on valittu klinikoiden ja iäkkäiden haastattelujen perusteella sellaisista arkisista toiminnoista, jotka edellyttävät tasapainon hallintaa ja liikkumista. ABC- asteikkoa käytetään tasapainon varmuuden mittaamiseen sekä iäkkäillä että useilla sairausryhmillä. Asteikko sisältää 16 kysymystä, jotka antavat tietoa henkilön tasapainon varmuudesta hänen arkisissa toiminnoissaan (7). Tutkittava arvioi kunkin kysymyksen kohdalla tasapainonsa varmuutta asteikolla 0% -100%. Asteikon ”0” kuvaa epävarmuutta ja ”100%” täyttä varmuutta siitä, että tutkittava kokee täyden varmuuden siitä, että säilyttää tasapainonsa ilman horjahtamista. Tulosta tulkitaan niin, että mitä pienempi kokonaisprosentti kysymysten tuloksista saadaan, sitä voimakkaampi koettu tasapainon epävarmuus on.

Prosessin ja ohjausmallin esittely

Ekholm ja Boelius (8) kertovat aloittaneensa opinnäytetyöprosessinsa keväällä 2017. Aihe valikoitui ohjaavan opettajan kanssa yhteistyössä. Ekholmin ja Boeliuksen mielestä kirjallisuuskatsaus on hyvä tapa tehdä tutkimusta, sillä pelkästään yksi ammattikorkeakoulutasoinen tutkimus ei pystyisi tuottamaan tarpeeksi tietoa mittariarvioinnin tekemiseen vaan Boeliuksen mukaan pitäisi tehdä paljon tiedonhakuja erityisesti siitä onko aiemmin tehty vastaavia tutkimuksia. TOIMIAN toimituksessa tietohaut suoritetaan yhteisellä tavalla jokaisen mittariarvioinnin pohjaksi; näin tietohakuihin saadaan yhtenäisyyttä eikä niiden toteutus jää jokaisen yksittäisen asiantuntijan toteutettavaksi. Opiskelijoiden tulee sopia ohjaavan opettajan kanssa siitä, tuleeko heidän toteuttaa jokin tietohakuprosessi itsenäisesti. Mittariarvioinnin tulee pohjata TOIMIAN toimituksen suorittamaan hakuun, ellei sitten tarkoituksena ole tehdä systemaattinen tieteellinen artikkeli, johon tietohaut tulee olla laajemmat ja systemaattisemmat (9).

Prosessi oli kaikille kolmelle prosessiin osallistuneelle osapuolelle ensimmäinen laatuaan, niin sanottu pilotointi. Osapuoliksi luettiin kuuluvaksi opinnäytetyön tekijät, työn tilaaja TOIMIA- verkostosta, sekä ohjaava opettaja Turun ammattikorkeakoulusta. Rooleja haettiin kullekin tarkasti ja alussa jopa hieman hapuillen. Boelius ja Ekholm kertovat ymmärtäneensä tilanteen myös tutkimuksen tekijöinä ja päättivät edetä rauhassa ja tilannetta seuraten. Lisäksi he kokivat ensiarvoisen tärkeäksi, että jokainen osapuoli löysi oman tapansa työskennellä projektissa.

”Pitkä ja vaiherikas prosessi”

Prosessi kirjoittajien osalta kesti 1,5 vuotta. Kirjoittajat viilasivat sanamuotoja ja lauserakenteita loppuun saakka kahdestaan ja kokivat työn tekemisen erittäin toimivana. Boeliuksen ja Ekholmin mukaan heidän yhteistyönsä kirjoittajina sujui oikein mallikkaasti, vaikka suuritöinen tutkimus ei käynytkaan aivan kädenkäänteessä. Ekholm kertoi heidän kokeneen hyväksi sen, että omalle tekstilleen sokaistuessa oli hyvä, että toinen pitää toisen tekstiä silmällä. Prosessin loppusuoralla ABC-mittarin arviointi ja soveltuvuusarvio toimitettiin TOIMIAN asiantuntijaryhmälle. Ryhmä käsitteli arviointia kokouksessaan ja keskusteli sen pohjalta mittarin soveltuvuudesta terveille ikääntyneille. Tutkimustulos arvioitiin vihreällä liikennevalolla pohjaten psykometriisiin tietoihin ja kliniseen kokemukseen (8).

Erikoistutkija ja TOIMIA- verkoston koordinaattori Heli Valkeinen vastasi prosessin etenemisestä yhtenä osapuolena ja toimi myös opinnäytetyön tilaajan roolissa. Hän koki, että sujuvuutta työn etenemiselle olisi kaivattu jonkin verran lisää. Valkeisen mukaan TOIMIAN näkökulmasta kyseinen prosessi opinnäytetyön aiheeksi ei sovellu ihan jokaiselle opiskelijalle. Hän kertoo, että psykometriikan arviointi on haasteellista. Opinnäytetyötä tekevän opiskelijan täytyy olla tutkimusorientoitunut ja sitoutunut, jotta tällainen työskentelymalli on mahdollista. TOIMIAN arviointiprosessi tulisi olla tuttu sekä ohjaavalle opettajalle että osaltaan myös opiskelijoille (9).

Ohjaavana opettajana toimi lehtori Esa Bärlund Turun ammattikorkeakoulusta. Hän mietti puolestaan prosessin alkumetreillä, miten mittariarviointien teosta tulisi rutiinia opinnäytetöiden kautta. Hänen mielestään se on mahdollista, mutta ei jokaiselle opiskelijalle, sillä opiskelijan motivaatio ja aikaisempi tavoitteellisen kirjoittamisen taso tulisi olla keskitasoa korkeammalla. Ekholmin ja Boeliuksen kohdalla nämä pitivät paikkansa jo fysioterapiaopintojen alkupuolella; toinen heistä viimeisteli aineopintojaan tilastotieteissä ja toisella oli jo kokemusta aikaisemmasta ammattikorkeakoulutasoisesta opinnäytetystä. Bärlund näkee koko prosessin kehittämiskohdan ohjausprosessissa ja sen kulumien hiomisessa. Hänen mukaansa kaikki lähtee kaikkien kolmen tahon osallistumisesta ja sitoutumisesta viemään prosessin maaliin saakka. Mittariarviointien ohjeistukset, tavoitteet ja termit ovat selkeästi kuvattuina TOIMIAN sivuilla. Bärlund kertoo niiden auttaneen tässä prosessissa ja uskoo auttavan myös tulevilla prosesseilla.

Tarkasteltaessa mittariarviointien tärkeyttä väestön toimintakyvyn mittaamisen näkökulmasta, näkee Bärlund sen todella merkityksellisenä. Hän kertoo, että

terveydenhuollossa, kuntoutuksessa ja fysioterapiassa odotetaan resursseja hyödynnettävän hyvin ja oletetaan, että tuloksellista toimintaa tuotetaan laadukkain menetelmin. Jotta tähän pystytään, Bärlundin mukaan ammattilaiset tarvitsevat tutkittua ja näyttöön pohjautuvaa tietoa käytetyistä menetelmistä ja arviointimenetelmistä. Hänen mukaansa muutoksen suuruuden ja suunnan arviointi ovat olennaisia asioita ja ne tulisi tehdä suunnitellusti ja laadukkaasti.

Mittariarviointi opinnäytetyön aiheena työläs, mutta palkitseva

Bärlund haluaa korostaa, että mittariarviointien teko opinnäytetyönä on mahdollista, mutta ei sovellu jokaiselle. Prosessi on hänen mukaansa työläs, mutta erittäin palkitseva jokaiselle siihen osallistuvalla taholla. Hän neuvoo olemaan aina ensimmäiseksi yhteydessä TOIMIAan, mikäli mittariarviointien teko opinnäytetyön aiheena kiinnostaa. Bärlundin mukaan näin saadaan parhaiten kohtaamaan kysyntä ja tarjonta ja samalla opiskelija pääsee keskustelemaan aiheesta laajemmin heti alussa.

TOIMIA tietokannassa julkaistut mittarit ovat käyneet läpi tarkan TOIMIAN asiantuntija-arvion, jossa niiden pätevyyttä, toistettavuutta ja käytettävyyttä tiettyihin tarkoituksiin on arvioitu (9). Niin tapahtui tämänkin mittariarvioinnin kanssa, joka syntyi kolmen tahon yhteistyönä. Jokainen taho korosti yhteistyön merkitystä tämänkaltaisessa prosessissa.

Haastattelujen pohjalta syntyi vahva käsitys siitä, että tämän kaltaisen mittariarvioinnin tekemiseen tarvitaan vahvaa tietämystä ja motivaatiota tutkimus- ja kehittämissaamiseen myös opiskelijan puolelta, sekä ohjaavan opettajan vastuuta viedä opinnäytetyötä eteenpäin. Mittariarvioinnin tekeminen jatkossa opinnäytetyönä ammattikorkeakoulutasoisena työnä on mahdollista, vaikka aiheena mittarin arviointi ja siihen liittyvä psykometriikka arviointi on paikoin monimutkaista. Yksittäisten psykometrikkatietojen kriittinen ja oikea poimiminen tutkimusartikkeleista vaatii työtä ja tarkkuutta. Haastattelussa Boelius ja Ekholm kertovat saaneensa työnsä valmiiksi vuonna 2018 ja että psykometriikan osalta tiedot olivat esillä vasta seuraavana vuonna. Heidän mukaansa tästä voidaan huomata prosessien olevan pitkiä. He pohtivat, että tämän vuoksi mittariarvioinnille opinnäytetyön kautta on varmasti tulevaisuudessakin kysyntää. Heidän mukaansa kuntoutuksen ammattilaisia tarvitaan tietokannan rakentamiseen, sillä arviointien tekemiseen tarvitaan lisäresursseja.

Lopuksi haluan omalta osaltani lämpimästi kiittää artikkelini kirjoittamiseen mukana olleita tahoja; Vilma Ekholmia ja Hanna-Mari Boeliusta, Heli Valkeista ja Esa Bärlundia. Haastattelut olivat mielenkiintoisia ja avartavia, joista artikkelini sai vahvat raamit. Toivon

myös, että sinulle, joka nyt pohdit mittariarvioinnin tekoa opinnäytetyönäsi, sait siihen kimmokkeen; mittariarvioinneille on selvästi tarvetta.

Tiivistelmä & käänös englanniksi:

Vuonna 2018 fysioterapeuttiopiskelijat Vilma Ekholm ja Hanna-Mari Boelius Turun ammattikorkeakoulusta tekivät opinnäytetyönään mittariarvioinnin Activities-specific Balance Confidence scale (ABC)- asteikosta. Toimeksiantajana oli Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä TOIMIA- verkoston kanssa. Tarkoituksena oli tuottaa soveltuvuusarvio ABC- asteikon soveltuvuudesta terveiden ikään-tyneiden koetun tasapainon varmuuden mittaamiseen. Lisäksi opinnäytetyön taustalla vaikutti ajatus siitä, miten mittariarviointi on mahdollista toteuttaa ammattikorkeakoulut-
soisena opinnäytetyönä ja kuinka opinnäytetyön ohjausprosessi etenisi ammattikorkeakoulun ja TOIMIAN välillä. Tässä artikkelissa paneudutaan mittariarvioinnin tuottaneeseen opinnäytetyön tekoprosessiin ja sen siihen sidoksissa olleeseen ohjaukseen. Tavoitteena on myös tuoda esille eri tahojen toimintaa prosessin aikana.

PRODUCING METER EVALUATION AS A THESIS- PROCESS STEPS AND OPPORTUNITIES

Expertise article as evidence of expertise

In 2018, physiotherapy students Vilma Ekholm and Hanna-Mari Boelius from Turku University of Applied Sciences carried out a thesis of evaluation of the Activities-specific Balance Confidence scale (ABC). The client was the Department of Health and Welfare and the thesis was carried out in co-operation with the TOIMIA- network. The aim was to produce a fit assessment of the suitability of the ABC scale to measure to certainty of perceived balance in healthy elderly people. In addition, the thesis was based on the idea of it is possible to implement meter evaluation as a university- level thesis and how the thesis supervision process would proceed between the university of applied sciences and TOIMIA. This idea served as a red thread in my expertise article.

In my expertise article, I will focus on the thesis process that produced the meter evaluation and the guidance related to it. The aim is also to highlight the activities of different parties during the process.

3 POHDINTA JA YHTEENVETO

Tämän mittariarvioinnin tekeminen Turun ammattikorkeakoulussa oli ensimmäinen laatuun ja kaikki kolme prosessiin osallistunutta tahoa kutsuivatkin sitä pilotoinniksi. Kerromattakin oli selvää, että alussa jokainen tekijä haki omia roolejaan ja omaa paikkaansa. Yhden erittäin tärkeän termin heistä jokainen nosti haastatteluiden lomassa pintaan ja se oli psykometriikka. ”Meiltäkin tekijöinä haluttiin tarkkaa tietoa siitä mitä esimerkiksi tarkoittaa reliabelitutkimus ja mitä luotettavuus siinä tarkoittaa. Erityisen tärkeää on huomioida mittariarvioinneissa se, että mitä mittarista tutkitaan ja mikä siinä on kiinnostavaa. Tämä kaikki yhdistyy psykometriikka- sanan alle”, Ekholm ja Boelius sanovat.

Soveltuvuusarvio pohjautui tiedoille mittarin psykometrisista ominaisuuksista. TOIMIAN ohjeistama arviointi sisältää tiedot mittarin reliabiliteetista, validiteetista, muutosherkkyydestä ja käyttökelpoisuudesta. Psykometrisilla ominaisuuksilla tarkoitetaan arviointimenetelmän kykyä mitata sitä, mitä on tarkoitus mitata (validiteetti), tuottaa tuloksia toistettavasti (reliabiliteetti) ja havaita muutos (muutosherkkyys) (<https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/toimintakyvyn-arviointi/arviointimenetelman-valinta>). Lisäksi TOIMIA- verkosto on kehittänyt toimintakyvyn mittareiden psykometristen ominaisuuksien arviointiprosessin ja sitä tukevan oppaan. Kyseinen opas löytyy täältä: https://thl.fi/documents/974257/1449823/Mittariopas_VALMIS_090614+%282%29.pdf/b53595b9-15b8-4fa3-8765-23cd9221de8f.

Kaiken kaikkiaan kaikki prosessiin osallistuneet tahot olivat sitä mieltä, että mittariarvion tekeminen onnistuu opinnäytetyönä, mutta se vaatii tietynlaista osaamista tieteellisten tutkimusten lukemisesta, mittariarviointien tärkeellisyydestä. Aihe vie aikaa ja voimavaroja, mutta mittariarvioiteja tarvitaan nyt enemmän kuin koskaan ennen ja siksi sen tekeminen opinnäytetyönä olisi enemmänkin kuin suositeltavaa.

Asiantuntijuusartikkelini kirjoitin osaamisen näyttönä fysioterapeutin koulutusohjelmassa Turun ammattikorkeakoulussa. Artikkelin kirjoituksessa seurasin Tutkimuseettisen lautakunnan (TENK) ohjeita hyvästä kirjoittajuudesta (https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/TENK_suositus_tekijyys.pdf). Artikkelin sai lopulta raaminsa Suomen fysioterapeutit antamien kirjoitusohjeiden mukaisesti (<https://www.suomenfysioterapeutit.fi/jasenet/palvelut-ja-edut/fysioterapia-lehti/kirjoitusohjeet/>) ja sitä esitetään julkaistavaksi Fysioterapia- lehdelle loppuvuodesta 2020 tai keväälle 2021.

LÄHTEET

<https://www.suomenfysioterapeutit.fi/jasenet/palvelut-ja-edut/fysioterapia-lehti/kirjoitusohjeet/>

https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/TENK_suositus_tekijyys.pdf

<https://www.terveysportti.fi/dtk/tmi/koti>

<https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/toimintakyvyn-arviointi/lainsaadanto-edellyttaa-laadukasta-arviointia>

<https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/toimintakyvyn-arviointi/arviointimenetelman-valinta>

https://thl.fi/documents/974257/1449823/Mittariopas_VAL-MIS_090614+%282%29.pdf/b53595b9-15b8-4fa3-8765-23cd9221de8f

Artikkelin lähteet (merkattu Suomen fysioterapeutit- sivuston antamien ohjeiden mukaisesti):

Artikkeli pohjautuu opinnäytetyöhön ja sen prosessiin:

Boelius, H & Ekholm, V: ABC- asteikon soveltuvuus terveille ikääntyneille- mittariarvio kirjallisuuskatsauksen keinoin. 2018. Turun ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/148292/Opinnayte%20Boelius%20Ekholm.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

1. <https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/mita-toimintakyky-on>
2. http://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html
3. <https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/mita-toimintakyky-on/vaeston-toimintakyky>
4. <https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/toimintakyvyn-arviointi>
5. Pohjalainen, P. & Heimonen, S. 2009. Toimintakyvyn laaja-alainen arviointi ja tukeminen. ORAITA: Ikäinstituutti.
6. https://www.ebm-guidelines.com/dtk/hpt/avaa?p_artikkeli=tmm00045
7. https://www.ebm-guidelines.com/xmedia/tmm/tmm00045b_TOIMIA_ABC_asteikko_pisteytysohje.pdf

8. Henkilökohtainen tiedonanto: puhelinhaastattelu tammikuussa 2020.
9. Henkilökohtainen tiedonanto: sähköpostihaastattelu, maaliskuu 2020.

Liite 1. Haastattelu: Vilma Ekholm ja Hanna-Mari Boelius

Haastattelukysymykset

Su 26.1. klo.13.30, Skype-keskustelu.

Kysymykset purettu auki äänitetystä keskustelusta

Haastateltavat: Vilma Ekholm ja Hanna-Mari Boelius

Haastattelija: Jutta Vihiniemi

1. Jos työ olisi ollut mahdollista toteuttaa muuta kuin kirjallisuuskatsauksena niin mikä vaihtoehtoja olisi ollut/ olisiko niitä ollut?

- Olimme ensimmäisen vuoden opiskelijoita, kun tätä mallia tehdä opinnäytetyö ehdotettiin. Taustaa aikaisemmista opinnoista oli, että juuri kirjallisuuskatsauksen teko oli tuttua ja sitten ohjaava opettaja Esa Bärlund otti yhteyttä aiheen tiimoilta. Emme olleet ajatelleet tässä vaiheessa vielä ollenkaan opinnäytetyön aloittamista.
- Kirjallisuuskatsaus sen takia hyvä, että pelkästään yksi AMK-tasoinen tutkimus pystyisi tuottamaan riittävästi tietoa mittariarvion tekemiseen. Tiedonhaku siitä, että onko juuri tällaisia tutkimuksia tehty ennen, niin pitäisi tehdä ennen kuin sitä tutkitaan. Toinen vaihtoehto olisi ollut sitten varmaankin meta-analyysi, jossa tutkitaan useampaa kirjallisuuskatsausta, mutta näin laajasti arvioituna yhtä menetelmää on kirjallisuuskatsaus paras vaihtoehto.
- Rajallinen aika 15 opintopisteen tekemiseen; oli hyvä, että oli tilaaja, jolla oli selkeät raamit, esimerkiksi Toimialla oli valmiina tiedonhauille tekijät, jotka hakivat tutkimukset meille valmiiksi. Tämä oli AMK-tasoiselle työlle riittävä työmäärä, sillä jos olisimme kaiken tiedon hakeneet itse, olisi työstä tullut huomattavasti laajempi.

- Ei tiedetty alussa, että he tekevät meille tutkimushaun. Lähdettiin alussa hakemaan itse niitä tutkimuksia, mutta huomattiin että se on tosi työlästä. Sitten tulikin sähköpostiin tutkimukset Toimialta, valmiiksi haettuina. Tässä vaiheessa olimme itse tehneet tutkimushaun sanahaun ehdotelmat ja katsoneet tietokantoja läpi. Tiedonhaun kohdalla asia siis kääntyi paremmin näin. Tämä siis liittyi kaikki vahvasti pilotoitavaan prosessiin ja siihen, että jokainen prosessiin osallistuva haki rooliaan matkan varrella. Alussa oli enemmän epäselvyyttä roolituksen suhteen, mutta loppua kohden selkeni tosi vahvasti.

2. Miten prosessi sujui, kokemukset työn ja koko prosessin onnistumisesta?

- Ensimmäinen kerta kun tällaista tehdään, ei ollut valmista muuttia. Haki muotoaan koko ajan aiheesta aiheeseen. Ei ns. suoraviivaisuutta. Se oli odotettavissa, eikä yllättänyt. Olemme tyytyväisiä työhön ja lopputulokseen, sekä miten saimme sen koottua loppujen lopuksi.
- Näkyi että kyseessä oli pilotointi; niin ohjaava opettaja kuin sitten toimeksiantajankin kanssa haettiin sopivia työskentelytapoja.

3. Minkälainen teidän mielipiteenne työstä ja sen kulusta on; oliko ja onko se mahdollista toteuttaa ja tehdä amk-opiskelijana ja amk-tasoisena työnä?

- Amk- tasoisena työnä tuskin laajempaan työnä olisi ollut järkevää. Teimme ehdotuksen, että tiedonhaku tehtäisiin myös AMK:ssa ja tämä voisi sitten olla jollekin vielä erillinen opinnäytetyöaihe, joka tietysti myös vaatii vielä erillistä perehtyneisyyttä tiedonhakumenetelmiin.
- Kun työ on AMK-tasoinen, saisi volyymia myös lisää. Opinnäytetöitä tehdään paljon enemmän kuin mitä ehkä yliopistotasolla joku haluaa tehdä juuri tätä määrällisesti. Meidänkin opinnäytetyössämme, kun oli vain yksi mittari ja yksi kohderyhmä (terveet ikääntyneet). TOIMIAssakin saattaa olla esim. MS-potilaat, joille arvio on suunnattu, jolloin arvioita pitäisi tehdä paljon, jotta sinne syntisi tarpeeksi kattava kokonaisuus ammattilaisten käyttöön.
- AMK-tasoinen työ, josta nyt ajattelemme, että se on fysioterapeuttien tehtävä tuottaa materiaalia ja arvioida ja meidän työvälineitämme meidän

asiakkaillemme; ei ole toista ammattiryhmää, joka näitä arvioita tekisi. Se on meidän fysioterapeuttien vastuulla.

- Tärkeää nostaa esiin; ettei taas tehtäisi yhtä taukojumppaa jollekin yritykselle opinnäytetyönä vaan että on tärkeä kehittää eri tutkimusmenetelmiä ja jolla kehitettäisiin alaa eteenpäin.

4. Miten yhteistyö ohjaavan opettajan kanssa sujui?

- Hän varmaan osaa itse kertoa omassa haastattelussaan oman näkökantansa, mutta meidän kantamme oli, että hänkin oli tyytyväinen työhön ja että hyvin meni. Teimme niin kuin meitä ohjeistettiin ja kautta linjan saimmekin hyvää palautetta opinnäytetyöseminaareista. Työ oli viilattu loppuun saakka kaikkia taulukoita myöten. Esaa ehdottomasti kehuen, että oli kiinnostunut ja kannustava. Mielestämme erityisen tärkeää olikin, että ohjaajalla oli tietotaitoa myös itse tutkimuksesta.
- Tutkimus oli hidastekoista ja teimme jokaisen sanan ja lauserakenteen yhdessä, mutta saimme siitä niin hyvä koska se oli yhdessä viilattu loppuun saakka.

5. Mitkä olivat prosessin kannattavat voimat ja vahvuudet, entä mitkä ovat kehittämisehdotuksenne?

- Olimme hirveän motivoituneita tekemiseen ja siihen, että se onnistuu. Teimme työn huolella. Työn teko alkoi sujua tosi hyvin siitä, kun saimme tutkimukset eteemme. Saimme varsinaisen flow'n aikaan, kun tyhjille lomakkeille kirjasimme tutkimuksista tiedot ja saimme niistä mahdollisimman paljon irti siitäkin näkökulmasta, että mitä on hyvä tutkimus ja mitä ei.

6. Kuinka kauan ajallisesti työstitte työtänne?

- Aloitimme kevättalvella 2017, jolloin aihe esiteltiin meille. Varsinainen tekeminen kuitenkin alkoi samana kesänä. Työ valmistui keväällä 2018. Aktiivisesti siis työstimme työtämme 1,5 vuoden ajan. Ensimmäisenä kesänä luimme aiheeseen liittyviä tutkimuksia.

7. Mikä teidän mielestänne olisi hyvä lisätä artikkeliin johdantotekstiin, ns. tieteelliseen osioon ennen mittariarviointien läpikäyntiä?

- Tutkimukselliset termit; esim. reliabelitutkimus ja mitä on luotettavuus siinä. Meiltäkin haluttiin mittarin osalta tietoon, että onko se muutosherkkä, onko raja-arvoja, onko validi, onko reliabeli. Sekin, että mitä kyseisestä mittarista tutkitaan ja mikä siinä on kiinnostavaa. Ehkä voisi yhtenäistää tämän sanalla psykometriikka ja sen läpikäyminen johdannossa.

8. Kannatteko opinnäytetyönne oppeja mukana nykypäivänä työelämässä?

- Tiettyä kriittisyyttä tietysti kantaa mukanaan. Yksi ”laiha” tutkimus ei tarkoita, että asia on juuri sitä mitä tutkimuksesta ilmenee. Se mitä abstraktissa sanotaan tutkimuksesta niin sekään ei ole taas sitä mitä on. Ehkä ei niinkään kannata mukanaan opinnäytetyön tulosta vaan miten asioita katsoo työelämässäkin. Toisaalta tunnetaan siis ABC- mittarin käyttökin nyt hyvin ja paremmin kuin moni muu kenties. Mitä enemmän tutustuu tutkimusmaailmaan niin tiedostaa kyllä hyvin sen, ettei mikään ole absoluuttista.
- Loppujen lopuksihan meidänkin tutkimustuloksellemme kävi niin, että Toimian kriteerien mukaan ABC-mittari sai keltaisen liikennevalon. Kun asiantuntijuryhmän käsissä oli liikennevalon antaminen, niin he antoivat taas mittarille vihreän valon, sillä katsoivat että kliinisessä työssä se oli hyvä. Tutkimusnäyttö oli siis keltaisen tasoa, mutta halusivat kuitenkin antaa vihreän. Tähän myös liittäen sen, että käytännön elämässä asiat mitataan kuitenkin eri mittareilla mitä sitten tavallaan paperilla ja tutkimuksilla.

9. Oliko ABC- asteikolle annettu aikaisemmin Suomessa liikennevaloarviota?

- Mielestämme oli annettu jo aikaisemmin vihreä. Toimiasta ei löydy enää aikaisempaa mittariarviota mikä oli ABC:lla ennen kuin aloimme tehdä omaa työtämme. Kuitenkin pääsimme silloin tutustumaan siihen ja se oli mielestämme melko laiha. Siellä oli paljon artikkeleita, jotka eivät olleet tutkimuksia ja ne olivat ennemminkin näkökantoja. Tilanne mielestämme useamman mittarin osalta on se, että työn sarkaa löytyy. Olisi mahtavaa, että ne kaikki olisivat yhtä

luotettavia kuin meidän tekemämme työ ABC- asteikon osalta. Koemme, että oli mahtavaa, että Toimia sai kahden ihmisen läpi pohtiman ja tieteellisen pohjan mittarille.

10. Muuta mikä olisi hyvä mainita prosessin kulkuun ammattikorkeakoulussa tai yhteistyössä TOIMIAN kanssa?

- Psykometriikkalomakkeet tärkeitä! Lomakkeiden täyttäminen oli suuri töistä; Toimia halusi lomakkeet pois työstä ja tästä ehkä annamme pienen kritiikin ilmoille. Jatkossa olisi erityisen tärkeää muiden opinnäytetyön tekijöiden (mittariarviointeihin liittyen) nähdä mitä on saatu aikaan ja jotta työ etenisi mahdollisuuksien mukaan.

11. Miksi koette tärkeäksi mittariarviointien teon?

- Tutustuttiin TOIMIA- verkossa tehtyihin mittariarviointeihin, jotka eivät vastanneet heidän omaa laatukriteeristöään. Paljon on työtä, sillä saralla ja heillä ei ole aikaa päivittää niitä.
- Tärkeää sen takia, että meillä on uskottava ja tieteellinen pohja kaikelle mitä fysioterapeutteina teemme ja toimitaan. Huomion arvoista on tiedostaa, että on olemassa verkosto mittariarviointeja varten, joita ei vaan ole pystytty päivittämään; tarvetta päivittämiselle on selkeästi. Pidämme tärkeänä oman alan kehittämistä ja että niitä mittareita ja tietoa löytyy omaan ja kollegoiden työhön.

12. Miten saataisiin kehitettyä tai syvennettyä?

- Kehittämistä pitäisi vaan tehdä; nyt resurssit ovat vain puuttuneet, sillä tutkimusten etsiminen ja läpikäynti on suuri työ.
- Suomessa fysioterapeutin ammatti on hyvinkin käytännönläheinen ammatti. Olisi hyvä tehdä tutkimusta ja kehittämistä myös AMK-opiskelijoiden toimesta, jotta tulisi kuva, että fysioterapeutit ovat myös itse vastuussa siitä, että ala kehittyy eikä niin että esimerkiksi arviointeja vaan tuotetaan meille jostain ulkopuolelta. Fysioterapiaa pitäisi tuottaa ja kehittää itse alan sisällä, eikä niin että tieto ja tutkimukset tulevat vain lääketieteen sivutuotteena; tämäkään ei ihan täysin pidä paikkaansa kuitenkin.

13. Opinnäytetyön prosessin jälkeen, kun artikkelin kirjoittaminen nousi keskusteluun; mitä tuli teidän puoleltanne mieleen, että mitä siinä tulisi erityisesti korostaa?

- Saimme tietää artikkelin kirjoittamisesta vasta työn loppuvaiheessa, joten emme osanneet miettiä siinä kohdin vielä, että mitä siitä tulee. Toivoimme työmme alkumetreillä, että siitä tulisi jonkinlainen malli, jolla seuraavan ryhmän olisi helppompaa toteuttaa mittariarviointi; kenties jonkinlainen mallinnos siitä miten edeltävällä ryhmällä sujui.
- Ehdottoman tärkeää on korostaa, että työssä on ollut kolme tekijää ja joiden yhteistyö tulisi saada vielä sujuvammaksi mitä se oli meillä TOIMIAN ja Turun ammattikorkeakoulun kanssa.

14. Pääsittekö mukaan TOIMIAN arviointiryhmään vai olitteko vaan yhteen tiettyyn ihmiseen yhteydessä koko prosessin aikana?

- 1-2 yhteyshenkilöä, joiden kanssa olimme yhteydessä. Kun työ oli valmis, menimme esittämään sen Skype-kokoukseen, jossa oli paikalla asiantuntijaryhmä Toimialta.
- Loppuvaiheessa vaan yhteydessä ikääntyneiden asiantuntijaryhmään; muutoin Helin kanssa ja suoraan häneen yhteydessä. -> ei tutkimusasiantuntijaryhmä.
- Helillä vahva kuva siitä mitä haluaa
- Opinnäytetyöprosessi tuli päätökseen 2018 ja nyt 2020 on tullut päivitystä Psykometriikkaan TOIMIAN sivuille. Huomataan siis, että ovat pitkiä prosesseja.

LIITE 2. Haastattelu: Heli Valkeinen, THL

Haastattelukysymykset. Kysymykset toimitettu sähköpostitse helmikuussa 2020.

TOIMIA ja THL, Valkeinen Heli

Kysymykset pohjautuen opinnäytetyöhön: Boelius& Ekholm: ABC-asteikon soveltuvuus terveille ikääntyneille- mittariarvio kirjallisuuskatsauksen keinoin

1. Miten prosessi sujui, kokemukset työn ja koko prosessin onnistumisesta TOIMIAN näkökulmasta?

- Prosessi ei ollut aivan sujuva. Kokemus oli, että TOIMIAN suuntaan jäi paljon opastus- ja kommentointivastuuta.

2. Minkälainen teidän mielipiteenne työstä ja sen kulusta on; oliko ja onko se mahdollista toteuttaa ja tehdä amk-opiskelijana ja amk-tasoisena työnä?

- Kyllä se mahdollista on, mutta psykometriikan arviointi on haastavaa. Sen vuoksi se vaatii sitoutuneen opiskelijan, jolla on itsenäinen ja tutkimusorientoitunut ote toiminnassaan. Kaikille opiskelijoille tällainen opinnäytetyö ei varmastikaan ole soveltuvin.

Aivan alussa on huolellisesti mietittävä aikataulut: kuinka paljon aikaa on käytettävissä? Eri mittareista on tehty tutkimuksia vaihtelevasti ja joistakin voi olla runsaasti materiaalia, joka pitää ehtiä käydä läpi. TOIMIAN asiantuntijaryhmillä on kokousaikataulu, joka myös pitää huomioida.

3. Miten yhteistyö ohjaavan opettajan kanssa sujui?

- Se sujui ihan kohtuullisen hyvin. Ohjaavan opettajan olisi tunnettava TOIMIAN arviointiprosessi hyvin ja parhaiten siihen varmasti tutustuu, kun tekee itse yhden tai kaksi arviointia. Lisäksi opettajan on arvioitava opiskelijan kyvyt tehdä TOIMIA-mittariarvioinnin kaltaista vaativaa opinnäytetyötä. Ohjaava opettaja on vastuussa kaikesta siitä, mitä opinnäytetyön tekemiseen liittyy (esim. tutkimusten

valinta- ja lukemistekniikka jne.). TOIMIAN asiantuntijat ja toimitus voivat antaa tukea TOIMIA-arviointiprosessin osalta.

4. Mitkä olivat prosessin kannattavat voimat ja vahvuudet, entä mitkä ovat kehittämissuosituksenne?

- TOIMIAN mittariarviointeja tarvitaan jatkuvasti lisää, joten opiskelijoiden tuoma lisäpanos olisi tietenkin hyvä asia. Jos vuosittain valmistuisi vaikkapa muutamakin arviointi, se auttaisi kansallista verkostoa hienolla tavalla.
- Kehittämisen kohteena on tietenkin se, että prosessi pitäisi saada sujuvaksi. Siinä ehkä suurimmassa asemassa ovat ohjaavat opettajat, joiden tulisi tuntea TOIMIAN arviointiprosessi. Kun opettajat tuntevat prosessin ja osaavat itse jonkin verran arviointia, niin he pystyisivät silloin ohjaamaan opiskelijoita arvioinnissa ja kirjoittamisessa.

5. Muuta mikä olisi hyvä mainita prosessin kulkuun liittyen THL:n näkökulmasta tai yhteistyöhön opinnäytetyön tekijöiden kanssa?

- Ei mainittavaa.

6. Minkä vuoksi mielestänne mittariarviointien teko väestön toimintakyvyn arvioinnin näkökulmasta on tärkeää?

- Toimintakykyä mitataan ja arvioidaan jatkuvasti ja monien ammattilaisten toimesta. Useat päätökset palveluista ja etuuksista nojaavat ainakin osittain tietoon asiakkaan toimintakyvyn tasosta. Toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin käytännöt ovat kuitenkin vaihtelevia eikä yhtenäisiä ohjeistuksia juurikaan ole olemassa. Sen vuoksi asiakkaat voivat olla hyvinkin eriarvoisessa asemassa, kun päätöksiä tehdään erilaisilla mittareilla ja erilaisilla käytännöillä.
- Tarvitaan yhdessä sovittuja käytäntöjä ja ohjeita. Niihin kuuluvat myös hyvät ja pätevät mittarit, joita kaikkien tulisi käyttää sovitulla tavalla. Tällöin toimintakyvyn arviointi olisi eri puolilla maata ja eri toimijoiden tekemänä samanlaista, pohjaisi samoihin mittareihin ja tulokset olisivat vertailukelpoisia. Näin asiakkaiden

yhdenvertaisuus paranisi. Lisäksi vertailukelpoista tietoa olisi mahdollista hyödyntää myös eri yksiköiden vertailussa ja toimintojen kehittämisessä.

7. Minkä kannan haluaisitte erityisesti nostaa esiin tulevaan artikkeliini mittariarviointiin liittyen? Onko jatkossa järkevää toteuttaa mittariarviointeja kirjallisuuskatsauksen keinoin vai olisiko jokin muu yhtä hyvä?

- TOIMIAN arviointiprosessi pohjaa mukautetusti Cosmin ryhmän ohjeisiin (<https://www.cosmin.nl/>), jotka ovat kehittyneet viime vuosina yhä tarkempaan suuntaan. TOIMIA-verkostossa ei ole otettu kaikkia uudistuksia käyttöön. Mikäli halutaan luotettavia arviointeja, tietojen on pohjauduttava tieteellisiin tutkimustuloksiin. Mittariarviointien tekeminen on siis tutkimustyötä. Jos muita luotettavia ja järjestelmällisiä tapoja on olemassa, kuulisin niistä mielelläni.

Liite 3. Haastattelu: Esa Bärlund, Turun AMK

Haastattelukysymykset. Kysymykset toimitettu sähköpostitse huhtikuussa 2020.

Turun ammattikorkeakoulu, Bärlund Esa

Kysymykset pohjautuen opinnäytetyöhön: Boelius& Ekholm: ABC-asteikon soveltuvuus terveille ikääntyneille- mittariarvio kirjallisuuskatsauksen keinoin

1. Miten prosessi sujui, kokemukset työn ja koko prosessin onnistumisesta Turun ammattikorkeakoulun ja ohjaavan opettajan näkökulmasta?

Kun palautan mieleeni Hanna-Marin ja Vilman opinnäytetyöprosessia, mielestäni se sujui hyvin opinnäytetyötä ohjaavan opettajan näkökulmasta, vaikka koko prosessi tehtiin ensimmäistä kertaa. Opiskelijat työskentelivät kärsivällisesti ja motivoituneesti. He työskentelivät sopivan ja riittävän itseohjautuvasti. Pyrimme myös keskustelemaan TOIMIAN työryhmäläisten kanssa ohjausprosessista ja kehittämään sitä opinnäytetyön edetessä. Nämä molemmat olivat ohjaavana opettajana itselleni tärkeitä asioita: ohjata mittariarvion tekemistä fysioterapeutin perustutkinnon opinnäytetyönä ja samalla kokeilla ja kehittää ohjausmallia mahdollisten seuraavien vastaavia töitä varten. Halusin tietää, onko se mahdollista ja mitä se vaatii kaikilta osapuolilta.

2. Minkälainen on mielipiteesi prosessin laadusta ja sen kulusta? Oliko ja onko se mahdollista toteuttaa ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyönä?

Arvioin opinnäytetyön olevan laadulta hyvä, samoin varsinaisen mittariarvion. Ohjausprosessia kehitettiin tyhjästä perinteisen amk:n opinnäytetyöohjausmallin rinnalle, joten sanoisin että se oli tässä vaiheessa riittävä. Tunnistimme ohjauksessa kohtia opinnäytetyön edetessä, joita pitää muuttaa ja kehittää, muutimme ja kehitimme. Tältä osin se mielestäni palveli tarkoitustaan. Mietin paljon opinnäytetyön valmistumisen ja sen esittämisen myötä mahdollisuutta suorittaa

mittariarvioita rutiininisti opinnäytetöinä. Päädyin lopputulokseen, että se on mahdollista mutta ei jokaisen opiskelijan kohdalla. Opiskeluvalmiudet, opiskelumotiivaatio ja aikaisemman osaamisen tason, esimerkiksi tavoitteellisessa kirjoittamisessa, on oltava keskitasoa korkeammalla. Hanna-Marin ja Vilman kohdalla toteutui myös se, että heidän opiskeluvalmiutensa, ajatellen opinnäytetyön aloittamista fysioterapeuttikoulutuksessa, olivat jo korkealla tasolla opiskelun varhaisessa vaiheessa. Toisella heistä oli tehtynä jo aikaisempi opinnäytetyö toiseen tutkintokoulutukseen ammattikorkeakoulussa ja toinen viimeisteli aineopintojaan tilastotieteen opinnoissaan. Lopuksi, ajattelen että ohjaavan opettajan pitää tietenkin olla itsekin orientoitunut aiheeseen ja sanoisin että jopa innostunut siitä.

3. Mistä alun perin idea tämänkaltaiselle prosessille?

Alun perin koko kiinnostuneisuuteni aiheeseen alkoi vuonna 2013 osallistuessani Toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin kansallisen asiantuntija verkoston (TOIMIA) järjestämiin mittariarvioinnin koulutuksiin. Kävin keskusteluja aihepiiristä kollegoideni Jaana Paltamaan (JAMK) ja Heli Valkeinen (THL), tiesin heidän toimivan TOIMIA-verkostossa. Päädyin pohtimaan, että miten TOIMIAN ulkopuoliset tahot voisivat edesauttaa mittariarviointien tekemistä, miten voisin edesauttaa sitä ammattikorkeakoulun opettajana ja oman alani, fysioterapian, asiantuntijana. Itsekkääksi ajatellen, halusin myös opettajana oppia jälleen enemmän.

4. Miten yhteistyö TOIMIAN kanssa sujui?

Mielestäni niin hyvin kuin se on mahdollista kahdessa kiireisessä ja työntäyteisissä organisaatioissa. Sovimme opinnäytetyön etenemisen myötä ajallisista ja sisällöllisistä tarkistuspisteistä, jotka helpottivat ohjaamista. En kokenut mitään esteitä, saati hidasteita, yhteistyössämme. Kommunikointimme oli selkeää.

5. Mitkä olivat prosessin kannattavat voimat ja vahvuudet, entä mitkä ovat kehittämissi?

Mielestäni kaikki lähtee siitä, että kaikki osallistuvat tahot, opinnäytetyön tilaaja (TOIMIA), opinnäytetyön tekijät ja opinnäytetyötä ohjaava opettaja ovat motivoituneet viemään prosessin loppuun asti laadukkaasti. Sopiva aihe, mittari, on valittu yhdessä TOIMIAN kanssa. Mielestäni meidän vahvuutemme oli se, että kaikki osapuolet olivat motivoituneita osallistumaan ja tekemään oman osansa. Omista

työkiireistämme riippumatta saimme aina kohtuudella sovittua ajankohdat yhteisiin palavereihimme. Mittariarvioinnin ohjeistus, käsitteet ja termit, on kuvattu suomeksi TOIMIAN sivuilla selkeästi, se auttaa eteenpäin.

Päällimmäisenä kehittämissuunnitelmani on tämän prosessin yhteydessä kokeillun ohjausmallin hiominen ja koeponnistaminen seuraavan mittariarviointia käsittelevän opinnäytetyön yhteydessä.

6. Onko muuta mitä haluaisit mainita prosessin kulkuun liittyen ohjaavan opettajan näkökulmasta? Muuta mainittavaa liittyen yhteistyöhön opinnäytetyön tekijöiden kanssa?

Opettajan ehkä tärkein rooli on tunnistaa sopivat opiskelijat ja heidän osaamisensa, myös aikaisemman hankitun osaamisen, tasot tämän kaltaisen opinnäytetyön tekemiseen. Ja on myös arvioitava opiskelijoiden motivaatio. Mielestäni, jos toinen tekijöistä puuttuu tai on vajaa, opinnäytetyön tekemisestä ja sen ohjaamisesta tulee liian vaativa ja raskas. Kolmas olennainen asia on nykyisten opettajan opinnäytetyön ohjausresurssien vähenemisen myötä opinnäytetyön tekijöiden sopiva ja riittävä itseohjautuvuus.

7. Miten itse näet mittariarvioinnin tärkeyden väestön toimintakyvyn arvioinnin näkökulmasta?

Näen sen hyvin merkityksellisenä. Meidän oletetaan terveydenhuollossa, kuntoutuksessa ja fysioterapiassa hyödyntävän resurssimme mahdollisimman hyvin ja toteuttavan tuloksellista toimintaa laadukkain menetelmin. Siihen tarvitsemme tutkittua ja näyttöön pohjautuvaa tietoa käyttämistämme menetelmistä ja arviointimenetelmistä. Muutoksen suuruuden ja suunnan arviointi on olennainen asia ja se pitäisi tehdä luotettavasti ja laadulla. Emme voi sitä tehdä ellemmme ymmärrä käyttämiemme arviointimenetelmien tai mittareiden vahvuuksia ja heikkouksia. Mittariarvioinnit TOIMIAan ovat askelpari oikeaan suuntaan ja TOIMIAssa ne ovat kaikkien nähtävillä ja käytettävissä. Mittariarvioinnit palvelevat siis koko väestömme yhteistä hyvää ja toimintakykyä.

8. Minkä kannan haluaisit erityisesti nostaa esiin tulevaan artikkeliini mittariarviointiin liittyen? Mitä sanoisit heille, jotka haluaisivat tehdä opinnäytetyönsä tämän kaltaisen prosessin parissa?

Mittariarvioinnin tekeminen on mahdollista ammattikorkeakoulun opinnäytetyönä. Se ei ole aihe kaikille. Se voi olla perustutkinnon tai ylempien tutkintojen opiskelijoiden opinnäytetyön aihe. Se on työläs mutta palkitseva prosessi, kaikille osallistujille. Jotta kysyntä ja tarjonta kohtaisivat, ole aina ensiksi yhteydessä TOIMIAan ja keskustele heidän kanssaan mahdollisen mittariarvioinnin tekemisestä ja sen aiheesta.